

Julgrisen

Första veckan i december skulle julgrisen slaktas. Pappa gillade inte slakten. Det var ett nödvändigt ont. Han var alltför fäst vid djuren. Tjärnström i grannbyn brukade åtaga sig dylika uppdrag, varför pappa bad mig gå dit och fråga om han hade tid att slakta grisen nästa dag. Det började skymma och jag bävade för att åka genom skogen till grannbyn. Jag var mörkrädd, som alla andra barn, men ovillig att erkänna det. Kanske David ville göra sällskap?

Pojkarna i granngården spelade couronne när jag kom dit. Einar hade tillverkat spelet, som så mycket annat. Spelbrickorna och stötkäpparna (kön) hade han svarvat. Någon lämplig skiva till själva spelet var svår att hitta. Fanér fick vi köpa någon liten bit ibland att använda till lövsågsarbete. Det hade varit fina fisken. Men så stor bit.. ...nej, det var inte att tänka på. En stor pappkartong fick duga. Det blev en del veck kring kanterna, men det kunde inte hjälpas. Einar gjorde en fin ram och satte fast pappskivan. Denna hade runda hål i varje hörn, och Einar sa till oss strängeligen att vi inte fick köra stötkäppen i hålen så att vi förstörde kanterna. Det var ju ändå bara papp. Spelbrickorna hade två färger. Stötbrickan var svart. Den kallades `dyngklåpen`.

Nu var spelet slut. Kanske David ville följa mig till slaktaren? Men David, som hade förlorat, och blev pikad, slog i ilska stötkäppen genom pappskivan. Det blev alldeles tyst. Det oerhörda hade hänt. Spelet var förstört. Einar repade sig först, hoppade upp och gav David ett rapp med sin käpp, och David for tjutande ut genom dörren.

Något sällskap därifrån var inte att tänka på. Återstod bara att ta sparken och ge sig iväg.

Det var fint sparkföre. Utförsbacke till att börja med. Full fart i Olssons ´finnaskifte´. Sedan var det motlut en smula, till ´myran´, därefter kom skogen. Ingen stor skog, men tillräcklig. Benen sparkade och pinnade på. Ljusen från hembyn hade försvunnit, och det var bara mörkt. Fast inte så hemskt mörkt. Snön lyste vit, och en blek måne gjorde sitt bästa. Nu bar det utför igen. ´Tjennmärka´. Snart syntes brolampan hos Tjärnströms. Rädslan släppte. Fasan för det okända, som dolde sig i mörkret, försvann i lampskenet. En hund skällde. Så underbart det lät. Det var Tjärnströms hund som kom sättande. Han nosade på mina rädda ben och vi följdes fram till huset.

Man åt aftonvard när jag kom in i köket. Jag satte mig på kökssoffan och väntade. Gubben förhörde sig om hur det stod till, hur stor grisen var, och om jag hade stött på nå'n gast uppe i ´märka´. Moran bannade för att han skulle ´skrämme båna´ (barnen) "Det far dom bara väl av", skrattade gubben. Det kändes inte så. Nu bävade jag stortligen för hemfärden.

Slaktaren plockade ner en älgstudsare från väggen och synade loppet. "Det kan väl inte vara nödvändigt med ett sådant muskedunder för att skjuta en gris", sa sonen. "Jag vet bäst vad som behövs", svarade pappan. "Det skall inte bli någe slarvgöra".

Det vankades kaffe, och sedan var det dags att gå ut till mörkret och sparken. Gråhunden följde med ut på gården och skällde till avsked. Tänk, om det varit min hund ändå! En levande varelse som sprungit bredvid sparken! Men jag hade tur. Det plingade från en klocka och en hästskjuts dök upp i mörkret. Det var farbror Olsson. Han knöt fast sparken med en repstump, och sedan fick jag krypa ner i släden under fällen. Ljuvligt!

Tidigt på morgonen nästa dag kom Tjärnström. Han åkte spark. Hunden sprang vid sidan och skällde glatt när de kom in på gårdsplanen.

Allt var väl förberett till slakten. I lagårdsgrytan värmdes skällvatten. En slädbotten som skulle användas som slaktbänk, var framdragen och stod i ´porten´. Sista frukosten, som skulle locka grisen till slaktstället fanns i ett litet tråg. Allt var klart.

Slaktaren gick in för att få sig en kopp kaffe. Man satt vid kaffebordet och pratade om ett av varje, särskilt om vädret, som var illavarslande denna vinter med lite snö och ´isbrännan´ på åkrarna.

Det var tydligt att mamma gick och tryckte på något. Plötsligt sa hon: "Skjut nu inte så kulan går genom hela grisen. Det blir så mycket fläsk förstört!" Tjärnström hajade till. Sedan såg han medlidsamt på mamma. Skulle nu också fruntimmer.....

Det var dags. Slaktaren, pappa, morfar och John, med en hink och visp för att röra om i blodet, kom över gårdsplanen. Grisen lockades med ´gomaten´, och mycket "dyss, dyss, och grisen, grisen", innan den på stabbiga ben tog sig ut i ´porten´. "Gangsox´n", som stod närmast dörren, ryckte i bindslet och bölade dovt. När suggan kommit på plats bredvid slädbotten gick slaktaren ned i knästående och stödde geväret mot dörrkarmen. Avståndet till grisen var c:a 5 met. "Det är ett lämpligt avstånd, då vet jag att de tar som de ska". Därvid blev det.

Paul och jag hade tagit plats i logtrappan där utsikten var den bästa. Plötsligt hördes ett dån. Boss och agnar dråsade från taket, suggan vacklade och föll, inte på släden utan åt andra hållet.

Alla rusade till, och med förenade ansträngningar lyckades man få upp grisen på släden. Tjärnström tappade blodet, och John vispade om i hinken så att det inte levrade sig. Hinken ställdes sedan i snön och vispandet fortsatte tills blodet hade kallnat. Det är gott med blodmat. Paltbröd med vit sås och fläsk är det bästa man kan få.

Hett vatten hämtades från lagårdsgrytan, och grisen rakades ren från all borst, varefter den hissades upp med krokar i bakbenen. Slaktaren tömde buken på sitt innehåll. Lever och njurar sparades, resten kärrades ut på åkern där kråkor och skator väntade. Kråkorna levde riskfyllt. Det var skottpengar på kråkor och man fick 25 öre för ett par kråkben.

Paul stod och petade i ett hål på en av stockarna i högolvvet. "Här har kulan gått in!" sa Paul. Mamma fick rätt. Kulan hade gått genom hela griskroppen på längden. Att ändra på Tjärnströms slaktmetoder var inte att tänka på.

.Ossian Johansson. 1930-talet.

